

Revija za kriminalistiko in kriminologijo

LETNO X.

Ljubljana 1959

Št. 3

Motivacija in frustracija v delinkvenci*

Dr. Richard L. Jenkins

Avtor, katerega članek o prilagojeni in neprilagojeni delinkvenci smo v prevodu objavili v 2. letošnji številki naše revije, nam je ljubezni dovolil, da priobčimo še prevod njegovega članka o motivaciji in frustraciji pri delinkventih. Članek je izšel pod naslovom »Motivation and Frustration in Delinquency« v 3. številki revije »The American Journal of Orthopsychiatry«, julij 1957, letnik 26. (Pripomba uredništva.)

Odločil sem se, da napišem tole nekoliko težko razpravo. Dejstva, ki jih obravnava, so sicer precej jasna, toda večina strokovne literature o delinkvenci jih ne priznava v zadostni meri.

Začnimo s preprostim dejstvom, ki ga priznava že vsak laik, da namreč nekatera delinkventna dejanja motivira neki cilj, druga takšna dejanja pa so frustracijske reakcije. Otrok, ki si močno želi kolo in ga ukrade, ker ga ne more dobiti kako drugače, predstavlja primer delinkventa, ki ga motivira neki cilj. Po drugi strani pa je otrok, ki močno mrzi šolo in kaže to svojo mržnjo s tem, da meče kamenje v okna šolske stavbe, zgled delinkvence, ki izvira iz frustracije. Moja teza se povzpne do sicer ne presenetljivega, toda malo upoštevanega dejstva, da se namreč delinkvenca kot frustracijska reakcija pojavlja zlasti pri osebah, katerih življenne je bilo frustrirano, in da se delinkvenca kot reakcija, ki jo motivira določeni cilj, pojavlja zlasti pri tistih ljudeh, ki so bili izpostavljeni vzgoji v tehniki izvrševanja kaznivih dejanj.

Norman Maier¹ je nazorno pokazal pri podganah razliko med ponašanjem, ki ga motivira določeni cilj, in ponašanjem, ki ga je imenoval frustracijsko. Ob uporabi Lashleyjevega aparata za vizualno razlikovanje je vadil podgane, da so razlikovale vizualne

vzorce — da so skočile z gredi raje v črn krog na beli podlagi, kakor pa v bel krog na črni podlagi. Če je podgana izbrala napačen vzorec, jo je posebna naprava zaprto v škatli močno sunila v nos, tako da je padla v mrežo spodaj. Če je izbrala pravi vzorec, jo je naprava prenesla nazaj na njeno mesto in podgana je bila nagrajena s hrano.

Maier je nato dvojno prekrižal pot svojim podganam, bodisi tako, da jih je zaprl v škatle ne glede na njihove vizualne vzorce, bodisi tako, da je pokril oba vzorca. Če so bile sedaj upirajoče se podgane prisiljene skočiti, in to zaradi pritiska na rep, so hitro pokazale to, kar je on imenoval frustracijsko ponašanje. Takšno ponašanje je bilo posledica utrijene reakcije, pozicijskega skoka vedno na desno ali vedno na levo. Utrjenost tega »frustracijskega ponašanja«, kakor ga je imenoval, se je večala z nadaljnjjim kaznovanjem. Ko je bilo takšno ponašanje dodobra utrjeno in je na primer podgana stalno skakala proti desnemu vzorcu, je Maier odstranil levi vzorec in odprl okno s hrano, da jo je podgana videla naravnost pred seboj. Hrano je lahko vohala in bi skočila proti njej, toda če je bila pozvana, naj skoči, je skočila proti svojemu stereotipnemu desnemu vzorcu. Ta način ponašanja se je ponovil tudi po 300-krat, dokler ni eksperimentator ugotovil, da je relativno ustaljen.

Moje lastne izvirne hipoteze o delinkventih, ki sem jih postavil, ko nisem še prav nič poznal dr. Maierjevega dela s frustriranimi podganami, so navedene v knjigi Walterja Recklessa *The Etiology of Delinquent and Criminal Behavior*² takole:

»Agresivni delinkvent je delinkvent s sovražnim, zakrknjenim, otrdelim ponašanjem, skoraj brez občutka krivde, ki je prav malo podobno običajnemu ponašanju. Samega sebe smatra za žrtev celo, kadar sam napada.

* Referat na zborovanju Združenja za ortopsihatrijo 1. 1956.

Takšen delinkvent je bil navadno kot otrok že od rojstva odklanjan in ni nikoli poznal normalnega razmerja med otroki in starši. Lastni občutek prikrajšanja za življenske dobrine je za tega delinkventa središče pozornosti in ga učinkovito varuje pred tem, da bi videl svoja dejanja takšna, kakršna se kažejo drugim ljudem.

Nasprotno pa je zvest član delinkventne tolpe navadno v zgodnji otroški dobi imel bolj ali manj ugodne odnose s starši. Toda ker so v poznejši otroški dobi in dobi doraščanja starši premalo skrbeli zanj, ga premalo nadzirali in kontrolirali, je otrok izgubil pozitiven čustveni odnos do odraslih ljudi in živi s socialnega vidika skoraj izključno le s svojo majhno delinkventno skupino. Značilno je, da član tolpe navadno izhaja iz družine s številnimi otroki.«

Dr. Lester Hewitt se je lotil dokazovanja teh hipotez in je skrbno statistično analiziral 500 spisov na Inštitutu za vzgojo v Michiganu. Ti spisi so vsebovali mnogo bolj popolne življenske zgodovine, kakor sem jih kdajkoli videl v kateremkoli drugem zavodu za vzgojo otrok. Rezultati tega proučevanja so bili na kratko prikazani v razpravi³, ki je bila pred 13 leti predložena na letnem zboru tega združenja, dokazni material pa je bil objavljen v poznejši monografiji⁴ in nadalje obdelan v posebni knjigi⁵. Za nesocializirane agresivne otroke so bili opredeljeni tisti, ki so kazali vsaj tri izmed naslednjih potez: napadalnost, izzivanje pretepa, krutost, izzivanje avtoritet, zlobno povzročanje škode in pomankljiv občutek krivde. Takšnih otrok je bilo 52. Za socializirane delinkvente so bili opredeljeni tisti, ki so kazali vsaj tri izmed naslednjih označb v spisu: slabti tovariši, sodelovanje v tolpi, sodelovanje pri tatvini, skrivne tatvine, zamujanje pouka iz navade, uhajanje od doma in izostajanje pozno noči. Takšnih otrok je bilo 70.

Mi smo ugotovili še tretji vzorec čezmerno zavrtega ponašanja, ki ga pa tu ne bomo obravnavali. Dr. Hewitt je ugotovil tudi, da del otrok starši odklanjajo in da obstoe brezbrižni starši, ki izpostavljajo mladostnika delinkventnemu ponašanju. Prvih primerov je bilo 101, drugih pa 78. Tetrakoriričen koeficient sorazmerja med temi elementi družinskega okolja in sindromi ponašanja otrok prikazuje tabela 1.

Zato smo sklepali, da sta brezbrižnost staršev in izpostavljanje delinkventnemu ponašanju faktorja, ki povzročata nagibanje k socializirani delinkvenci, in da je odklanjanje otrok po starših faktor, ki nagiba k nesocializiranemu agresivnemu ponašanju.

Tabela 1. Sorazmerje med družinskim okoljem in simptomi ponašanja

	Socializirano delinkventno ponašanje	Nesocializirano delinkventno agresivno ponašanje
Brezbrižnost staršev in izpostavljanje delinkvenci	$.63 \pm .07$.12
Odklanjanje otrok po starših	.02	$.48 \pm .07$

Tipično okolje socializiranega delinkventa je kratko in malo v tem, da v preobljudenem, često obubožanem in navadno neurejenem domu, kjer je veliko delinkvence, ni nadzorstva nad njegovo dejavnostjo. Otroka vleče na cesto k pogestni tolpi. Njegova delinkvenca je naučena, izurjena, prilagojena in načrtna.

Tipično okolje otroka, ki kaže nesocializirano agresivno ponašanje, smo označili tako:

»To je okolje, v katerem starši odklanjajo otroke, zlasti jih odklanja mati že od rojstva dalje. Iz takšnega okolja izhaja otrok, poln brezdanje sovražnosti in neskončne zagrenjenosti, ki se čuti v življenju ogoljufanega, ki smatra samega sebe za žrtev, čeprav je sam stalno agresiven v svojih odnosih z drugimi ljudmi, katerega socialne zavore so zelo pomankljive in ki skoraj nima občutka krivde o svojem napačnem ponašanju. Njegova sovražnost poteka iz treh virov. Najprej je to sovražnost človeka, ki potrebuje ljubezen svojih staršev in je po naši splošni sodbi do nje tudi upravičen. Celo odrasli, ki so razvili v sebi močne socialne zavore, postanejo često sovražni in včasih celo nasilni, če vidijo, da so v svojem ljubezenskem odnosu odklanjani, in prav gotovo nastane povsem naravno reakcija mržnje in zagrenjenosti pri otroku, ki ga njegova mati odklanja. Drugi vir otrokove sovražnosti je v tem, da je otrok pogrešal učinkovito čustveno vez s kakšnim odraslim človekom, po katerem bi mogel posneti merilo za svoje ponašanje. Tretji vir sovražnosti pa je zgledovanje po ponašanju, ki ga otrok vidi v svojem okolju, kjer prevladuje velika sebičnost in lahkomiselnost, ki sta po naših merilih graje vredna, če že ne delinkventna. To okolje nam je dalo sovražstva polno osebnost, socialno nezavrtlo, s težnjo, da deluje neposredno nasilno, da vsakogar izziva ali da si vse poželi (", str. 88).«

Na mojo prošnjo se je Sylvia Glickman lotila raziskave⁶ Luton Ackersonovega množičnega proučevanja medsebojnega razmerja med značilnostmi ponašanja, ki ga je objavil v svojem **Children's Behavior Problems**. V ta namen je na Inštitutu za mladinsko raziskovanje pregledal 5000 spisov. Interkorelacijske značilnosti, ki so se pokazale bodisi pri dečkih ali pri deklicah, je razdelil v pet ka-

tegorij. Prva je vsebovala sindrom socializirane delinkvence, katere prvih šest značilnosti kaže tabela 2. Druga kategorija je zajemala sindrom nesocializiranega agresivnega ponašanja, ki ga prikazuje tabela 3. Nadaljnji trije sindromi so bili: čezmerno zavrt otrok, shizoidni otrok in otrok s poškodovanimi možgani.

Tabela 2. Sindrom socializirane delinkvence

	Povprečje interkorelacijskih primerov	Odstotek primerov
Dečki		
Tatvine	53	26
Uhajanje od doma	51	16
Izostajanje iz šole	48	21
Policijska aretacija	48	17
Izostajanje od doma pozno ponoči	44	12
Druženje s slabimi tovariši	42	6
Deklice		
Izostajanje od doma pozno ponoči	47	9
Uhajanje od doma	44	10
Izostajanje iz šole	43	7
Policijska aretacija	41	11
Laž	40	18
Seksualna delinkvenca	39	11

Z gospodično Glickman sva pregledala spise o 300 delinkventih v državnem vzgajališču za dečke v New Yorku. Spise sta uredila dr. Henry Harper Hart in dr. Sidney Axelrad. Skupino 56 delinkventov, za katere so bile značilne vsaj tri izmed tehle potez agresivnosti: krutost, kljubovalnost, uničevalnost, prepirljivost, maščevalnost in nesramnost, sva ocenila za nesocializirane agresivne delinkvente. Skupina 78 delinkventov, ki so vsi sodelovali v tolkah, skupnih tatvinah in ropih, je predstavljala socializirano delinkvenco.

Tabela 3. Sindrom nesocializiranega agresivnega ponašanja

	Povprečje interkorelacijskih primerov	Odstotek primerov
Dečki		
Vznemirjanje v šoli	41	13
Nasilnost	37	8
Pretepanje	35	8
Prepirljivost	34	8
Uničevanje	33	7
Nepoboljšljivost	32	9
Deklice		
Nasilnost	47	4
Pretepanje	43	4
Nepoboljšljivost	41	6

Srditost	41	8
Izzivalnost	41	7
Neposlušnost	40	11

Raziskava faktorjev okolja je pokazala, da je v primerjavi s socializirano delinkventno skupino nesocializiran agresivni otrok pogosteje doživljajal odklanjanje po starših in namestitev v vzgojnem zavodu. Socializirani delinkvent značilno izhaja iz večje družine in je v svojem domu bolje sprejet. Toda njegov dom je pust in umazan. Ni verjetno, da bi ga starši zapustili, toda njihova disciplina je ohlapna.

Zadovoljen sem, da je Ameriško psihiatrično združenje ob svoji zadnji reviziji nomenklature⁸ upoštevalo razliko med tema dvema tipoma delinkventov s tem, da je ločilo kategoriji disocialne in antisocialne reakcije. Sicér pa se mi zdi, da se pri nas ne zavedajo mnogo niti se ne zanimajo za to, kakor mislim, zelo pomembno razliko. Zato sem srečen, da je neka psihiatrinja v Veliki Britaniji, ki je prej nisem poznal, smatrala za umestno, da je naše ugotovitve preskusila.

Med leti 1947 in 1950 je bilo 500 otrok, ki so bili potrebni nege, sprejetih v eksperimentalni center v Mershamu v Kentu, Anglija. Center je bil prehodni preskusni zavod, kjer so otroke psihološko in psihiatrično pregledali, kakor tudi socialno raziskali. Njihovo bivanje v zavodu je bilo kratkotrajno, 77 % jih je bivalo manj kakor šest tednov. L. 1954 je dr. Hilda Lewis, psihiatrinja v zavodu, poročala o rezultatih dveletnega longitudinalnega proučevanja teh otrok v knjigi *Depressed Children*⁹. Omejil se bom le na njeno obravnavanje klasifikacije abnormnega ponašanja in na proučevanje faktorjev okolja, ki se nanašajo na to klasifikacijo. V obravnavanju klasifikacije abnormnega ponašanja otrok ugotavlja dr. Lewisova tole: »Med maloštevilnimi raziskovalci, ki so se lotili problema bolj sistematično, sta se posebej odlikovala L. E. Hewitt in B. L. Jenkins: njuno klasifikacijo sem z manjšimi spremembami uporabljala kot najbolj primerno za namene raziskovanja.« Skromnost mi ne dovoljuje, da bi komentiral smiselnost te odločitve.

Dr. Lewisova je uporabljala pri svojem proučevanju naše tri vzorce socialne nepričagojenosti: nesocializirano agresivno ponašanje, socializirano delinkventno ponašanje in čezmerno zavrt ponašanje. Med 500 otroki jih je 119 klasificirala kot takšne, ki kažejo normalno ponašanje, 52 jih je klasificirala kot nesocializirane in 57 kot socializirane delinkvente, 80 pa jih je označila kot čezmerno zavrete, nevrotike. Dr. Lewisova je nato raziskovala razmerje med temi sindromi ponašanja in faktorji okolja (odklanjanje otrok po

starših, zanemarjanje, slaba družba) ter tem, kar imenuje zavrtost. Prva dva je opredelila takole: »Odklanjanje otrok po starših sem domnevala, če sem ugotovila, da je bil izpolnjen vsaj eden izmed prvih treh pogojev, navedenih spodaj, hkrati z enim ali več izmed ostalih treh pogojev. Ti pogoji so bili:

1. Mati ne ljubi otroka ali kaže odpornost do njega.

2. Oče ne ljubi otroka ali kaže odpornost do njega.

3. Otrokovega rojstva starši niso žeeli in so ga obžalovali.

4. Otrok je izgubil starše zaradi smrti ali je bil za zelo dolgo dobo ločen od njih (preden je bil star pet let) zaradi zapustitve, bolezni ali uradne intervencije.

5. Otrok nima stikov s starši, ker so ga prevzeli javni skrbstveni organi.

6. Otroka ne želijo ali ga ne ljubijo na domestni starši (to je mačeha, očim, sorodnik kot varuh, redniki).

Zanemarjanje in slabo družbo sem domnevala, če je bil izpolnjen prvi izmed pogojev, navedenih spodaj, hkrati z vsaj še enim izmed ostalih. Ti pogoji so bili:

1. Izpostavitev delinkventnemu vplivu, bodisi otrokovih bratov ali sester ali nekaterih njegovih tovarišev v ubožni in socialno propadli soseščini.

2. Življenje v zelo umazanem in slabo oskrbovanem domu.

3. Pomanjkanje nekaterih stvari, ki so za življenje nujno potrebne in ki nastaja zaradi brezbriznosti ali nesposobnosti staršev.

4. Starši ohlapno ali nedosledno disciplinirajo otroke, ker so preveč prizanesljivi ali pa so strogi le od časa do časa.«

Številke, ki jih navaja dr. Lewisova, kažejo težnjo po nesocializiranem agresivnem ponašanju, ki je selektivno povezano z maternino pomanjkljivo ljubeznijo do otroka ali celo z njeno mržnjo do njega, z očetovo pomanjkljivo ljubeznijo do otroka ali celo z mržnjo do njega, z nezakonskim rojstvom, z ločitvijo od matere pred petim letom starosti in z bivanjem v kakšnem zavodu pred sprejemom domov. Če se nesocializirano agresivno ponašanje, kakor ga opredeljuje doktor Lewisova, nanaša na celotni vzorec odklanjanja otrok po starših, kakor ga ona opredeli, kaže χ^2 (hi kvadrat) test razmerje, ki je pomembno za več kakor .001 ravni zanesljivosti. Povezanost zanemarjanja in slabe družine s socializirano delinkvenco je tesnejša kakor povezanost med odklanjanjem otrok po starših in nesocializiranim agresivnim ponašanjem, toda dr. Lewisova ne upošteva χ^2 zaradi posebnih pogojev.

Številke, ki jih je zbrala dr. Lewisova, prikazuje tabela 4. Ker obravnavamo predvsem delinkvente, se ne bom ukvarjal s problemom čezmerno zavrttega ponašanja ali prisiljevanja. Omenim naj le, da dr. Lewisova potrjuje, da tudi tadva kažeta selektivno povezanost.

Kar bi rad povedal, je to, da obstajata dve osnovni oblici delinkvence. Ne moremo razumno govoriti o delinkvenci, dokler ne opredelimò, o kateri oblici govorimo.

Tabela 4. Število primerov s posebnimi vzorci ponašanja in posebnimi vzorci okolja

	Socializirano delinkventno ponašanje	Nesocializirano agresivno ponašanje
Kombinacija odklanjanja otrok po starših in slabe družine	43	5
Kombinacije ni	14	47
—	—	—
Starši odklanjajo otroka	23	39
Starši sprejmejo otroka	34	13
—	—	—
	57	52

Seveda imamo tudi izjemne delinkvente drugačne vrste. Franz Alexander je bil prvi, ki je sledil Freudu s tem, da je obrnil pozornost na delinkventa, ki si prizadeva, da bi kaznoval samega sebe zato, ker ima slabo vest in se hoče s kaznijo odrešiti. V takšnem primeru je delinkvenci v resnici psihonevrotični simptom. Le malo delinkventov, ki pridejo pred mladinsko sodišče, je tega tipa. Nekateri so omenjali, češ da je nesocializiran agresivni delinkvent v resnici psihoneurotik. Nič ne more biti manj resnično. Takšne delinkvente kazeni ne odrešuje, marveč jih le še bolj zagrenjuje. Ne obvladujejo jih občutki krivde, ampak občutki frustracije in sovraštva. Njihovo ponašanje ni podobno psihoneurotičnemu, marveč bolj psihopatičnemu. Če delinkvent v vzgojnem zavodu ponosi vstane in izlije koncentrirano žveplenje kislino na glavo spečega tovariša ter se pozneje hrupno smeje, ko opisuje svojo žrtev, kako se je zvijala v bolečinah, ne izraža krivde, ampak sovraštvo.

Zastavlja se vprašanje, zakaj postanejo nekateri mladostniki delinkvenci. Morebiti bi bilo bolje vprašanje obrniti in se vprašati, zakaj ne postanejo vsi mladostniki delinkventi, ker vse navdajajo skušnjave k delinkventnim dejanjem. Odgovor ni toliko v tem, da so skušnjave različne, marveč bolj v tem, da so stopnje zavrtosti različne.

Pri socializirani delinkvenci imamo opraviti z grabežljivo manjšino, ki ji pridobitne želje po nečem, kar si je laže pridobiti s tativno, krepi še ugled, ki ga prinaša uspešna delinkvenca, ali pa preziranje, izguba položaja in družbeno odklanjanje, ki zadenejo tistega, ki se noče udeleževati delinkventnih dejanj v okolju, ki v njem živi. Opraviti imamo z načrtnim, normalno motiviranim, lahko razumljivim ponašanjem. Po drugi strani pa imamo pri nesocializirani agresivni delinkvenci zelo močno frustriranega posameznika z velikim pomanjkanjem vesti ali vsakršnih zavor z majhno frustracijsko toleranco, z neovirano impulzivnostjo in trpko občutljivostjo ter sovražnostjo. V prvem primeru je učinkovita frustracija prilagodljivega delinkventnega ponašanja nujen uvod k uspešni prevzgoji. V drugem primeru imamo opravka z rezultatom čezmerne frustracije.

Zakaj bi bilo tako težavno sprejeti teorijo o bimodalnosti delinkvence? Že dolgo vemo, da se hudodelstvo dogaja bodisi kot načrtna metoda za doseganje zaželenih ciljev, ali pa kot impulzivna reakcija na frustracijo. Hudodelstvo kot načrtno motivirano ponašanje vsebuje ne le zvesto sodelovanje v tolpi, ampak tudi nekaj zelo razvith poklicnih spremnosti pri že usposobljenih storilcih, kakršne so tiste, ki se kažejo v večtem izvrševanju goljufij. Tu imamo kombinacijo bistroumne presojo in drzne akcije, ki jo vodi občutljivost za človeške reakcije, ki je znana v visokih krogih podzemlja kot »občutek za prijem«. Tu gre za načrtno akcijo s preudarno presojo in mojstrsko izvrštvijo.

Na drugem koncu pa vidimo nesrečneža, ki doživlja ponovne frustracije neznosnega življenja in zato slepo bije okoli sebe ter, kot posledica tega, ponovno prihaja v navskrižje z zakonom. Njegovi prestopki so arhiv kročne nesposobnosti, da bi se iz izkušenj kaj naučil. Glede na te razlike v etiologiji delinkvence pa mora biti seveda različen tudi potrebni postopek poboljševanja oziroma zdravljenja. Postopek mora biti sicer vedno individualen, toda pri teh dveh tipih delinkventov mora biti še posebej različen ravno glede na omenjene načine njihovega nastanka.

Ljudje le redko opustijo priučene spremnosti, ki so jih uspešno uporabljali, da so zadovoljili svoje potrebe ali želje. Prilagodljivi delinkvent, ki je prevzel delinkventni način življenja, se verjetno ne bo spremenil, dokler mu gre »stvar še uspešno izpod rok«. Star recept za dušenega zajca se začne: »Najprej morate ujeti zajca«. Prilagodljivi delinkvent mora biti omajan v svojem zaupanju v to, da more »uspešno opravljati svojo stvar«. To

je naloga policije in v čim zgodnejši stopnji njegove delinkventne kariere se to zgodi, tem boljša je perspektiva za poboljšanje. Včasih zadostuje postavitev pod preizkušnjo. Včasih pa je potrebno, da se ga izroči kontroliranemu okolju.

Dober član delinkventne tolpe se odlikuje po trdni vdanosti in to vdanost navadno izrabi kakšen socializiran odrasli delinkvent, ki je voljan sodelovati s tolpo. Mladostnik bo v tolpi občudoval in se bo često rade volje zgledoval po močni moški osebnosti, zlasti če bo videl, da ga ta ljubi in razume. Če čuti, da ga upoštevajo s tem, da mu zaupajo »akcijo«, se ustvarja v njem občutek obveznosti. Toda če bo čutil, da mu niso zaupali izvršitev »akcije«, marveč le kakšno manjše dejanje, in to zaradi njegove slabosti, bojazni, naivnosti ali zato, »da bi se odkupil«, bo reagiral zaničljivo. Ti mladostniki imajo vest, toda njihova vest zahteva predvsem vdanost do neke skupine. Ves ostali svet jim je le predmet zasmehovanja. Vdanost mladostnika iz tolpe do svojih delinkventnih tovarišev je najvažnejši problem, ki ga lahko rešimo bodisi s poboljšanjem celotne skupine bodisi z ločitvijo posameznika od njih. Tem mladostnikom moramo pomagati, da razvijejo nedelinkventne sposobnosti za doseganje tega, kar potrebujejo, in da spoznajo njihovo uporabnost. Mladostnika v tolpi ne obvladuje strah, kakor nekateri menijo, kajti tolpa pomeni zelo učinkovit varnostni sistem. Tudi ni sugestibilen, kakor nekateri radi trdijo, ker navadno reagira le na sugestije svoje lastne skupine. Prizadevanje, da bi se pri poboljševanju zanašali na sugestijo, verjetno ne bi bilo učinkovito. Zanimivo je, da so nekateri iz navajanja Rorschachovega testa v Glueckovi študiji *Unraveling Juvenile Delinquency*¹⁰ kar na slepo sklepali, češ da Rorschachovi znaki dokončno kažejo, da so delinkventni otroci manj nevrotični, manj boječi in manj sugestibilni, kakor pa nedelinkventni otroci.

Delinkvent iz tolpe bo verjetno dobro uspeval v vojski, če bo mogel sprejeti svojo vojaško enoto kot skupino, ki ji bo mogel biti vdan.

Neprilagodljiv delinkvent pa je že čezmerno frustrirana osebnost, ki potrebuje pomoci in ohrabritve, da bi si pridobil neko zadovoljstvo v življenju in občutek svoje lastne vrednosti.

Neprilagodljiv delinkvent pa se nadalje v mnogih pomembnih ozirih močno razlikuje od psihonevrotika. Nima preveč notranjih konfliktov; ima jih pre malo. Ne zatira jih preveč; njegova sposobnost za zatiranje in za kontrolo impulzov je pomanjkljiva. Ne obvladuje ga strah pred krivdo; preveč je svo-

boden, da bi si skušal ustvariti kakšen občutek krivde.

Neprimerno bi bilo, da bi analizirali ali zmanjševali njegove socialne zavore; bolj moramo skušati pomagati, da se uredi. Če je zdravljenje psihonevrotika često v veliki meri takšno, da ga osvobaja od preveč stroge socialne vzgoje, pa je zdravljenje psihopata takšno, da mu skuša postaviti neko socialno kontrolo. To storimo na enak način, kakor

pri otroku. Ta potrebuje najprej topel in ljubezniv sprejem, nato pa postopno, preudarno in dosledno omejevanje. Neprilagodljiv delinkvent teži vedno k temu, da si to omejevanje razлага kot odklanjanje in nanj navadno sovražno reagira. Vedno nam je potrebna velika mera potrpežljivosti, da sprejmemo to njegovo reakcijo brez naše sovražnosti in da mu še naprej izkazujemo ljubeznost, pa tudi doslednost.

Literatura:

¹ Maier, Norman R. F. *Frustration: The Study of Behavior Without a Goal*. McGraw-Hill, New York, 1949.

² Reckless, Walter. *The Etiology of Delinquent and Criminal Behavior*. Social Science Research Council, New York, 1943.

³ Jenkins, R. L., and Lester Hewitt. *Types of Personality Structure Encountered in Child Guidance Clinics*. Am. J. Orthopsychiatry, 14:84-94, 1944.

⁴ Hewitt, Lester E., and Richard L. Jenkins. *Fundamental Patterns of Maladjustment: The Dynamics of Their Origin*. State of Illinois monograph, 1946.

⁵ Jenkins, R. L. *Breaking Patterns of Defeat*. Lippincott, Philadelphia, 1954.

⁶ Jenkins, R. L., and Sylvia Glickman. *Common Syndromes in Child Psychiatry*. Am. J. Orthopsychiatry, 16:244-261, 1946.

⁷ —. *Patterns of Personality Organization Among Delinquents*. Nerv. Child 6:329-339, 1947.

⁸ American Psychiatric Association, Mental Hospital Service. *Diagnostic and Statistical Manual: Mental Disorders*. A. P. A., Washington, D. C., 1952.

⁹ Lewis, Hilda. *Deprived Children*. Published for the Nuffield Foundation by Oxford Univ. Press, London, 1954.

¹⁰ Glueck, Sheldon and Eleanor. *Unraveling Juvenile Delinquency*. Commonwealth Fund, New York, 1950.